Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Херсонський навчально-науковий інститут

Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

О7810

Заступник директора з
навчальної роботи

_____ к.т.н., проф. Дудченко О.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

«ФІНАНСИ»

«FINANCE»

рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

тип дисципліни обов'язкова

мова викладання *українська*

Херсон - 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» є однією із складових комплексної підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань - 07 «Управління та адміністрування», спеціальності – 076 «Підприємництво та торгівля», освітньо-професійної програми – «Бізнес і приватне підприємництво».

«15» листопада 2023 року 25 с.

Розробник: Година О.В. – старший викладач кафедри економіки.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Фінанси» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми
«Бізнес і приватне підприємництво»
доктор екон. наук, професор _____ А.В. Руснак

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Фінанси» розглянуто на засіданні кафедри економіки

Протокол № 4 від «15» листопада 2023 р

Завідувач кафедри _____ А.В. Руснак

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» затверджена методичною радою ХННІ НУК.

Протокол № 4 від «16» листопада 2023 р.

Голова МР ХННІ НУК _____ О.М. Дудченко

© ХННІ НУК, 2023 рік

© Година О.В., 2023 рік

Зміст

Вступ……..…… 4

1. Опис навчальної дисципліни……. 5

2. Мета вивчення навчальної дисципліни……. 6

3. Передумови для вивчення дисципліни……. 6

4. Очікувані результати навчання…….. 6

5. Програма навчальної дисципліни..... …… 7

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування …… 15

7. Форми поточного та підсумкового контролю..... ……..… 16

8. Критерії оцінювання результатів навчання..... …… 19

9. Засоби навчання……. 20

10. Рекомендовані джерела інформації..... …… 21

Додаток…… 23

ВСТУП

Анотація

Розвиток економіки в країні значною мірою залежить від того, наскільки розвинута та ефективно функціонує фінансова система, від ступеня економічної обґрунтованості прийнятих рішень, в тому числі в галузі фінансів, від рівня професійної підготовки фахівців, що здатні вирішувати актуальні проблеми у фінансовій сфері. Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Вивчення дисципліни базується на компетенціях, отриманих внаслідок опанування таких дисциплін, як «Вища математика», «Інформатика», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Статистика», «Політична економія», «Гроші та кредит». Знання та практичні навички, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Фінанси», можуть бути також успішно використані у подальшій навчальній та професійній діяльності.

Ключові слова: фінанси, фінансове право, податкова політика, бюджет, фінансовий ринок, міжнародні фінанси.

Annotation

The development of the economy largely depends on how developed and efficient the financial system, the degree of economic feasibility of decisions, including finance, the level of training of professionals capable of solving problems in the financial sector. The program of the discipline «Finance» is compiled under the educational and professional training programs for applicants for the bachelor's level of higher education. The study of the discipline is based on the competencies acquired as a result of mastering such disciplines as «Higher Mathematics», «Computer Science», «Microeconomics», «Macroeconomics», «Statistics», «Political Economy», «Money and Credit». The knowledge and practical skills acquired during the study of the discipline «Finance» can also be successfully used in the future educational and professional activities.

Key words: finance, financial law, tax policy, budget, financial market, international finance.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Основні характеристики навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="3">Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td><td>1-й*</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Електронна адреса на сайті ХННІ НУК: http://kb.nuos.edu.ua/Licensing%20and%20accreditation%20specialties/%D0%B2usiness-and-private-entrepreneurship.html</td><td rowspan="8">Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-професійна програма «Бізнес і приватне підприємництво»</td><td colspan="2">Семестри</td></tr>
<tr><td>5-й</td><td>1-й*</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції, год.</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні роботи, год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">30 год.</td><td rowspan="3">8 год.</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання - немає</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 120</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Тижневих годиндля денної форми навчання:
аудиторних:
5-й семестр - 4
самостійної роботи студента:
5-й семестр - 4</td><td rowspan="7">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота, год.</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>104 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальне завдання, год.</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована (письмовий контроль, тестовий контроль)</td></tr>
</table>

Примітка: * для груп, що навчаються за скороченим терміном.

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінанси» є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

В результаті вивчення дисципліни «Фінанси» студент повинен отримати:

1) інтегральну компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

2) загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

3) фахові компетентності спеціальності:

ФК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення даної дисципліни є дисципліни такі як: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Гроші та кредит».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких результатів:

ПР1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПР2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та

вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів. Основні елементи фінансів держави

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Генезис і еволюція фінансів. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії. Поняття і терміни в фінансовій науці. Історичні передумови виникнення фінансів. Функції фінансів як відображення їх сутності і суспільного призначення. Дискусійні питання щодо функцій фінансів. Логічна послідовність наукового пізнання фінансів. Фінанси і фінансова система як об'єктивно існуюча реальність, підсистема економічного базису. Структура фінансової системи України. Зародження фінансових відносин у Стародавньому світі. Фінанси феодального міста та їх вплив на розвиток державних фінансів. Роль державних фінансів у первісному накопиченні капіталу. Розвиток фінансів в індустріальній та постіндустріальній економіці.

Джерела інформації: [1] – стор. 15-23.

Тема 2. Становлення та розвиток фінансової науки. Фінансове право і фінансова політика. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії (В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо). Концепція державних фінансів англійського економіста Дж. Кейнса. Розвиток концепції дефіцитного фінансування, «вбудованих бюджетних стабілізаторів», «компенсаційних фінансів», «мультиплікаторааксселератора» в теоріях кейнсіанської школи. Неокласичні теорії державних фінансів. Вплив демократизації суспільства на фінансову науку. Розвиток синтетичних шкіл фінансової науки. Правові норми регулювання фінансових відносин макро- і мікрорівнів. Особливості фінансових правовідносин. Сутність фінансової політики та її роль 11 у координації процесів соціально-економічного розвитку. Тактика і стратегія у фінансовій політиці. Складові фінансової політики держави. Фінансова політика суб'єктів

господарювання. Дискусійні питання у фінансовій політиці.

Джерела інформації: [3] – стор. 73-79.

Тема 3. Податки. Податкова політика. Економічна сутність податків та їх характерні ознаки. Функції податків. Елементи податку, їх характеристика. Класифікація податків та її ознаки. Види податків. Податкова система: поняття і основи побудови. Сутність податкової політики та напрями її проведення. Критерії формування податкової політики.

Джерела інформації: [1] – стор. 43-54.

Тема 4. Бюджет. Бюджетна система. Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Економічна сутність і призначення бюджету. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи та принципи її побудови. Бюджетний процес. Доходи державного бюджету, їх склад, структура та економічна класифікація. Склад і структура видатків державного бюджету, їх класифікація. Форми міжбюджетних взаємовідносин. Державний борг, причини його виникнення і зростання. Види державного боргу. Управління державним боргом країни. Джерела погашення державного боргу.

Джерела інформації: [3] – стор. 87-96.

Тема 5. Бюджетний дефіцит. Економічна сутність бюджетного дефіциту і причини його виникнення. Види бюджетного дефіциту, методи його розрахунку. Джерела фінансування бюджетного дефіциту та його наслідки. Управління бюджетним дефіцитом та шляхи його скорочення. Бюджетний дефіцит в Україні: тенденції і джерела фінансування.

Джерела інформації: [1] – стор. 66-87; [3] – стор. 104-113.

Тема 6. Державний кредит. Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Функції державного кредиту. Внутрішні державні запозичення, їх форми. Класифікація державних позик. Зовнішні державні запозичення, їх ефективність. Напрями використання коштів, отриманих від державних запозичень.

Джерела інформації: [4] – стор. 55-78.

Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів. Доходи і видатки місцевих бюджетів, їх склад і структура. Фінансове вирівнювання, його сутність і роль у збалансуванні місцевих бюджетів. Інструменти фінансового вирівнювання. Бюджетний федералізм як специфічна форма побудови й організації міжбюджетних взаємовідносин. Моделі бюджетного федералізму.

Джерела інформації: [4] – стор. 85-93.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Фінанси підприємницьких структур, цільових фондів та міжнародні фінанси

Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди. Сутність і призначення соціальних позабюджетних фондів. Класифікація фондів цільового призначення. Система фондів державного соціального страхування, джерела формування та напрями використання їх коштів. Єдиний соціальний внесок.

Джерела інформації: [1] – стор. 156-178; [5] – стор. 46-59.

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання. Економічна сутність і особливості фінансів суб'єктів господарювання. Функції фінансів суб'єктів господарювання. Вплив організаційно-правових форм підприємництва на формування фінансових ресурсів і капіталу суб'єктів господарювання, на управління їх фінансовою діяльністю. Джерела фінансування капіталу підприємства. Структура активного капіталу. Пасивний капітал і його склад. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, їх склад і характеристика. Доходи і витрати суб'єктів господарювання, їх класифікація. Фінансові результати та фактори, що впливають на них.

Джерела інформації: [5] – стор. 74-92.

Тема 10. Фінанси домогосподарств. Сутність і сфера функціонування фінансів домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Соціальна політика держави та її вплив на доходи домогосподарств. Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Необхідні передумови активізації ролі домогосподарств на фінансовому ринку України.

Джерела інформації: [4] – стор. 103-122.

Тема 11. Страхування. Страховий ринок. Сутність і особливості страхування в системі фінансових відносин. Функції страхування. Класифікація страхування. Форми організації фондів страхового захисту. Страховий ринок України: поняття, суб'єкти, інфраструктура.

Джерела інформації: [5] – стор. 113-127.

Тема 12. Фінансовий ринок. Економічна сутність і призначення фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Складові фінансового ринку, їх характеристика. Цінні папери, їх економічна та юридична сутність. Класифікація цінних паперів. Професійні учасники ринку цінних паперів, їх функції. Ринок фінансових послуг, його сегментарна структура. Проблематика функціонування фінансового ринку в Україні.

Джерела інформації: [6] – стор. 41-59.

Тема 13. Фінансовий менеджмент. Сутність, призначення і завдання державного фінансового менеджменту. Податковий менеджмент, його складові. Складові бюджетного менеджменту, їх характеристика. Фінансовий менеджмент на підприємстві. Система органів державного фінансового менеджменту, розмежування функцій і повноважень між ними.

Джерела інформації: [6] – стор. 87-102.

Тема 14. Міжнародні фінанси. Сутність міжнародних фінансів та їх роль у сучасній світовій економіці. Світові фінансові ринки. Міжнародна валютна система та її особливості. Валютний ринок і валютний курс. Міжнародні розрахунки. Міжнародні фінансові інститути, їх функції і вплив на національні економіки та фінансові системи. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями та перспективи його розвитку. Фінанси Європейського Союзу. Створення західноєвропейської над національної фінансової системи, її регулювання. Бюджет ЄС, його призначення. Особливості організації бюджетного процесу. Вплив економічної, соціальної і регіональної політики ЄС на структуру бюджетних видатків. Створення і регулювання єдиного ринку капіталів в ЄС. Державний кредит в ЄС. Фінансові проблеми ЄС.

Джерела інформації: [5] – стор. 135-156; [7] – стор. 195-214.

Тема 15. Фінансова безпека держави. Поняття фінансової безпеки держави, її внутрішні і зовнішні чинники. Бюджетна безпека держави і фактори, що її визначають. Вплив внутрішніх і зовнішніх запозичень на фінансову безпеку держави. Стійкість національної валюти та обсяг золотовалютних резервів як складова фінансової безпеки. Ефективність фінансового ринку, його зв’язок з фінансовою безпекою держави. Залежність фінансової безпеки держави від фінансового стану реального сектору економіки.

Джерела інформації: [7] – стор. 223-257.

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 2

Розподіл навчального часу за модулями

Назва змістових модулів і тем дисципліни	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Усього	у тому числі*			Усього	у тому числі		
		Лекції	Практична робота	Самостійна робота		Лекції	Практична робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів. Основні елементи фінансів держави								
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Генезис і еволюція фінансів. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії. Поняття і терміни в фінансовій науці	8	2	2	4	8	4	4	8
Тема 2. Становлення та розвиток фінансової науки. Фінансове право і фінансова політика. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії (В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо)	10	2	2	6	8			8
Тема 3. Податки. Податкова політика. Економічна сутність податків та їх характерні ознаки. Функції податків. Елементи податку, їх характеристика. Класифікація податків та її ознаки	8	2	2	4	10			6
Тема 4. Бюджет. Бюджетна система. Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Економічна сутність і призначення бюджету. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус	10	2	2	6	8			8
Тема 5. Бюджетний дефіцит. Економічна сутність бюджетного дефіциту і причини його виникнення. Види бюджетного дефіциту, методи його розрахунку. Джерела фінансування бюджетного дефіциту та його наслідки	8	2	2	4	8			8
Тема 6. Державний кредит. Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Функції державного кредиту. Внутрішні державні запозичення, їх форми	10	2	2	6	10			6
Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів. Доходи і видатки місцевих бюджетів, їх склад і структура	6	2	2	2	8			8

Разом за модулем 1	**60**	**14**	**14**	**32**	**60**	**4**	**4**	**52**
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 2.								
Змістовий модуль 2. Фінанси підприємницьких структур, цільових фондів та міжнародні фінанси								
Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди. Сутність і призначення соціальних позабюджетних фондів. Класифікація фондів цільового призначення	8	2	2	4	8			6
Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання. Економічна сутність і особливості фінансів суб'єктів господарювання. Функції фінансів суб'єктів господарювання	8	2	2	4	8			6
Тема 10. Фінанси домогосподарств. Сутність і сфера функціонування фінансів домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Соціальна політика держави та її вплив на доходи домогосподарств	6	2	2	2	8			8
Тема 11. Страхування. Страховий ринок. Сутність і особливості страхування в системі фінансових відносин. Функції страхування. Класифікація страхування	8	2	2	4	8			6
Тема 12. Фінансовий ринок. Економічна сутність і призначення фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Складові фінансового ринку, їх характеристика	8	2	2	4	8	4	4	6
Тема 13. Фінансовий менеджмент. Сутність, призначення і завдання державного фінансового менеджменту. Податковий менеджмент, його складові. Складові бюджетного менеджменту, їх характеристика	6	2	2	2	8			8
Тема 14. Міжнародні фінанси. Сутність міжнародних фінансів та їх роль у сучасній світовій економіці. Світові фінансові ринки. Міжнародна валютна система та її особливості. Валютний ринок і валютний курс	8	2	2	4	6			6
Тема 15. Фінансова безпека держави. Поняття фінансової безпеки держави, її внутрішні і зовнішні чинники. Бюджетна безпека держави і фактори, що її визначають	8	2	2	4	6			6
Разом за модулем 2	**60**	**16**	**16**	**28**	**60**	**4**	**4**	**52**
Всього	**120**	**30**	**30**	**60**	**120**	**8**	**8**	**104**

Примітка. Для студентів заочної форми навчання викладаються оглядові лекції за темами змістових модулів в обсягах відповідно до таблиці.

5.2. Теми практичних занять

Теми практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Генезис і еволюція фінансів. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії. Поняття і терміни в фінансовій науці	2	0,5
2	Тема 2. Становлення та розвиток фінансової науки. Фінансове право і фінансова політика. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії (В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо)	2	0,5
3	Тема 3. Податки. Податкова політика. Економічна сутність податків та їх характерні ознаки. Функції податків. Елементи податку, їх характеристика. Класифікація податків та її ознаки	2	0,5
4	Тема 4. Бюджет. Бюджетна система. Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Економічна сутність і призначення бюджету. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус	2	0,5
5	Тема 5. Бюджетний дефіцит. Економічна сутність бюджетного дефіциту і причини його виникнення. Види бюджетного дефіциту, методи його розрахунку. Джерела фінансування бюджетного дефіциту та його наслідки	2	0,5
6	Тема 6. Державний кредит. Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Функції державного кредиту. Внутрішні державні запозичення, їх форми	2	0,5
7	Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів. Доходи і видатки місцевих бюджетів, їх склад і структура	2	0,5
8	Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди. Сутність і призначення соціальних позабюджетних фондів. Класифікація фондів цільового призначення	2	0,5
9	Тема 9. Фінанси суб’єктів господарювання. Економічна сутність і особливості фінансів суб’єктів господарювання. Функції фінансів суб’єктів господарювання	2	0,5
10	Тема 10. Фінанси домогосподарств. Сутність і сфера функціонування фінансів домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Соціальна політика держави та її вплив на доходи домогосподарств	2	0,5
11	Тема 11. Страхування. Страховий ринок. Сутність і особливості страхування в системі фінансових відносин. Функції страхування. Класифікація страхування	2	0,5
12	Тема 12. Фінансовий ринок. Економічна сутність і призначення фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Складові фінансового ринку, їх характеристика	2	0,5
13	Тема 13. Фінансовий менеджмент. Сутність, призначення і завдання державного фінансового менеджменту. Податковий менеджмент, його складові. Складові бюджетного менеджменту, їх характеристика	2	0,5
14	Тема 14. Міжнародні фінанси. Сутність міжнародних фінансів та їх роль у сучасній світовій економіці. Світові фінансові ринки. Міжнародна валютна система та її особливості. Валютний ринок і валютний курс	2	0,5
15	Тема 15. Фінансова безпека держави. Поняття фінансової безпеки держави, її внутрішні і зовнішні чинники. Бюджетна безпека держави і фактори, що її визначають	2	1
Разом		**30**	**8**

5.3 Самостійна робота та індивідуальні завдання

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Тематика самостійної роботи та індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль державних фінансів у первісному накопиченні капіталу. Розвиток фінансів в індустріальній та постіндустріальній економіці	1	4
2	Складові фінансової політики держави. Фінансова політика суб'єктів господарювання. Дискусійні питання у фінансовій політиці	1	2
3	Податкова система: поняття і основи побудови. Сутність податкової політики та напрями її проведення. Критерії формування податкової політики	1	4
4	Види державного боргу. Управління державним боргом країни. Джерела погашення державного боргу	0,5	2
5	Управління бюджетним дефіцитом та шляхи його скорочення. Бюджетний дефіцит в Україні: тенденції і джерела фінансування	1	4
6	Зовнішні державні запозичення, їх ефективність. Напрями використання коштів, отриманих від державних запозичень	0,5	2
7	Бюджетний федералізм як специфічна форма побудови й організації міжбюджетних взаємовідносин. Моделі бюджетного федералізму	1	4
8	Система фондів державного соціального страхування, джерела формування та напрями використання їх коштів. Єдиний соціальний внесок	0,5	2
9	Доходи і витрати суб'єктів господарювання, їх класифікація. Фінансові результати та фактори, що впливають на них	1	4
10	Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Необхідні передумови активізації ролі домогосподарств на фінансовому ринку України	0,5	2
11	Форми організації фондів страхового захисту. Страховий ринок України: поняття, суб'єкти, інфраструктура	1	4
12	Ринок фінансових послуг, його сегментарна структура. Проблематика функціонування фінансового ринку в Україні	0,5	2
13	Фінансовий менеджмент на підприємстві. Система органів державного фінансового менеджменту, розмежування функцій і повноважень між ними	1	4
14	Створення західноєвропейської над національної фінансової системи, її регулювання. Бюджет ЄС, його призначення. Особливості організації бюджетного процесу	1	4
15	Ефективність фінансового ринку, його зв'язок з фінансовою безпекою держави. Залежність фінансової безпеки держави від фінансового стану реального сектору економіки	1	4
Разом		**12,5**	**48**

5.4 Розподіл годин самостійної роботи

Розподіл годин самостійної роботи наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до лекцій	7,5	8
2	Підготовка до практичних робіт	15	8
3	Підготовка до поточного модульного контролю	15	-
4	Виконання контрольної роботи	-	30
5	Самостійне вивчення тем, що не входять до лекційного курсу	12,5	48
6	Підготовка до екзамену	10	10
Разом		**60**	**104**

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

В якості методів навчання для всіх видів занять використовується:

- робота з літературою, як опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної освіти;

- пояснення, як словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення.

Для лекційних занять застосовується:

- лекція, як усний виклад навчального матеріалу, що характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

- ілюстрування, як показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

- відеометод, як використання відеоматеріалів для активізації наочно чуттєвого сприймання, що забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості.

Для практичних занять застосовується:

- практична робота, як метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Засобами оцінювання та методами демонстрації результатів вивчення дисципліни є:

- усні відповіді;
- виконання практичних завдань;
- модульні контрольні роботи у формі відповідей на тестові запитання, есе (контрольна робота);
- екзамен.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки отримані студентами впродовж поточного контролю. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти та набутих ними практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється:

- на кожному семінарському та практичному занятті;
- на модульних контрольних роботах, які проводяться після завершення кожного змістовного модуля. Модульні контрольні роботи складаються з захисту самостійного індивідуального науково-дослідного завдання (контрольна робота) та відповідей на тестові запитання.

Сума балів за модульну контрольну роботу є складовою оцінки за результатами поточного контролю. Максимальна оцінка за результатами поточного контролю - 100 балів. Зарахування кредитів навчального курсу можливе тільки після досягнення результатів, запланованих цією програмою.

7.1. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Критерії оцінювання практичних робіт

Таблиця 6

Бал	Критерії оцінювання
2	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип завдання іраціонально розв’язує його. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам
1,5	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип завдання та раціонально розв’язує його. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам

1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібніформули. Виконує завдання, використовуючи алгоритм. Складений звіт містить неточності та помилки у висновках
0	Студент не розв’язує задачі

Критерії оцінювання поточного модульного контролю знань у формі тестування

Таблиця 7

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	15	13,5	12	10,5	9,0	7,5	6,0	4,5	3,0	1,5

Критерії оцінювання контрольної роботи (для заочної форми)

Таблиця 8

Бал	Критерії оцінювання
30	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, аргументовано і у правильній послідовності. Використані не тільки рекомендовані джерела інформації, а й новітні, самостійно знайдені у періодичних виданнях та в інтернет-ресурсах. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота достатньо ілюстрована, оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент вільно орієнтується в матеріалах
20	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, логічно. Використані рекомендовані джерела інформації. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент орієнтується в матеріалах, у відповідях є неточності
10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено у правильній послідовності, але недостатньо повно. Недостатньо використані рекомендовані джерела інформації. Висновки сформульовані формально або не зв’язані з матеріалами роботи. В оформлені роботи є порушення вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент в цілому орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки та неточності

5	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено безсистемно, висновки сформульовані формально або відсутні. Робота оформлена неохайно, з порушенням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент слабо орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки
0	Роботу не виконано

Узагальнюючі результати поточного контролю знань

Таблиця 9

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання практичних робіт	15 роб. × 2 бали = 30 балів	15 роб. × 1,5 бали = 30 балів
Поточний модульний контроль	2 МКР × 15 балів = 30 балів	-
Виконання контрольних робіт	-	1 роб. × 30 балів = 30 балів
Всього	**60**	**60**

Критерії оцінювання екзамену

Таблиця 10

Бал	Критерії оцінювання
40	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його висвітлює, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань; вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
30	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його висвітлює, розкриває зміст теоретичних запитань, послуговується науковою термінологією. Проте виклад окремих питань недостатньо змістовний та аргументований, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки
20	Студент загалом володіє навчальним матеріалом, висвітлює його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Допускає окремі суттєві неточності та помилки

10	Студент володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, висвітлює його фрагментарно, без обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускає суттєві неточності
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Таблиця 11

Змісто-вий модуль	Тема	Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ 1	Т1	Практична робота № 1	2	Практична робота № 1	2
	Т2	Практична робота № 2	2	Практична робота № 2	2
	Т3	Практична робота № 3	2	Практична робота № 3	2
	Т4	Практична робота № 4	2	Практична робота № 4	2
	Т5	Практична робота № 5	2	Практична робота № 5	2
	Т6	Практична робота № 6	2	Практична робота № 6	2
	Т7	Практична робота № 7	2	Практична робота № 7	2
	Т1-Т7	Модульний контроль знань у формі тестування	15	-	
ЗМ 2	Т8	Практична робота № 8	2	Практична робота № 8	2
	Т9	Практична робота № 9	2	Практична робота № 9	2
	Т10	Практична робота № 10	2	Практична робота № 10	2
	Т11	Практична робота № 11	2	Практична робота № 11	2
	Т12	Практична робота № 12	2	Практична робота № 12	2
	Т13	Практична робота № 13	2	Практична робота № 13	2
	Т14	Практична робота № 14	2	Практична робота № 14	2
	Т15	Практична робота № 15	2	Практична робота № 15	2
	Т1-Т15	-	-	Контрольна робота	30
	Т8-Т15	Модульний контроль знань у формі тестування	15	-	-

Змісто-вий модуль	Тема	Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			**100**		**100**

9. Засоби навчання

Технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, персональні комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет.

При проведенні занять за дистанційною формою навчання (у період карантину) використовуються дистанційні платформи й інформаційно-комунікаційні технологій (Moodle, Google Classroom, DingTalk, ZOOM Cloud Meetings, Skype, Viber, WeChat, Telegram, соціальні мережі тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

2. Краус Н.М. Фінанси: дистанційний курс [Текст] / Н.М. Краус, Т. Третяк // Полтава: РВВ ПУЕТ, 2013. – Електронний ресурс.

3. Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. М. Банківська система: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 416 с.

4. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 310 с.

5. Фінанси: підруч. / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред.д.е.н., проф. І.О. Лютого. – К.: Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.

6. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Партин Н. Є. Селюченко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018.-388 с.

7. Ярошевич Н.Б. Фінанси: навч. посіб. / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. – 298 с.

Допоміжна література

1. Венгер В.В. Фінанси: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. - 432с.

2. Рікардз Дж. Валютні війни. Витоки наступної світової кризи; пер. з англ. Д. Тавровецький. Київ: Наш формат, 2018. 327 с.

3. Фінанси: експрес курс: навч. посібник / І. С. Волохова, Н. А. Шикіна, О. Г. Волкова та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової. Харків: ПромАрт, 2018. 262 с.

4. Фінансово-економічна грамотність: підручник: у 2-х ч. / за ред. д-ра екон. наук,проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. В. Димченко. Київ : Кондор, 2018. Ч. 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки. 400 с.

5. Фондовий ринок: підручник: у 2 кн. / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2015. Книга 1. 621 с.

6. Плиса В. Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, вип. й доп.. – К : Каравела, 2019. – 512 с.

7. Жаворонок А.В., Федишин М.П., Ковальчук Н.О., Полагнин Д.Д. Історія фінансової науки: навч. посібник. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 210 с. URL: https://drive.google.com/open?id=10G0q_v1RYoVaP-F-25EDwEx7a1ZQcBT7

8. Фінанси: Навчально-методичний посібник для проведення лекційних,

практичних (семінарських) занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінанси» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. 254 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws.

2. Господарський кодекс./Верховна Рада України.URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws.

3. Цивільний кодекс України. / Верховна Рада України.URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws.

4. Податковий кодекс України/ Верховна Рада України.URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws.

5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р., № 4618- VI. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws.

6. Офіційний сайт Верховної Ради України, http://zakon.rada.gov.ua.

7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування: Закон України №2464-VI від 08.07.10. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws.

8. Про Державний бюджет України на відповідний рік: Закон України / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws.

Розробник старший викладач О.В. Година

Додаток

Контрольні питання з дисципліни «Фінанси»

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Соціально-економічна сутність фінансів. Фінанси в системі ринкових відносин.
2. Функції фінансів.
3. Фінансові категорії.
4. Генезис категорії фінансів.
5. Еволюція фінансів.
6. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки.
7. Розвиток фінансової науки в Росії.
8. Розвиток фінансової науки в Україні.
9. Фінансова система України: поняття, структура та загальна характеристика її сфер і ланок.
10. Організаційні основи функціонування фінансової системи України.
11. Суть і значення фінансового контролю.
12. Фінансова політика, її зміст і завдання.
13. Фінансовий механізм і його складові елементи.
14. Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права.
15. Правове регулювання фінансової діяльності держави.
16. Економічна сутність і функції податків.
17. Елементи податку, їх характеристика.
18. Податкова система і податкова політика держави.
19. Класифікація податків.
20. Характеристика основних податків податкової системи України.
21. Економічна сутність та призначення бюджету.
22. Склад доходів бюджету.
23. Склад видатків бюджету.
24. Бюджетна система та принципи її побудови.
25. Бюджетний процес.
26. Сутність профіциту і дефіциту бюджету та причини їх виникнення.
27. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту
28. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація.
29. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.

30. Державний кредит та державні запозичення, їх класифікація.
31. Механізм застосування державних запозичень.
32. Державний борг: сутність та оцінка.
33. Державний борг та методи управління ним.
34. Місцеві фінанси, їх суть і значення в економічному розвитку.
35. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки.
36. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.
37. Загальнодержавні фонди цільового призначення, їх класифікація і характеристика.

Контрольні питання до 2-го модуля

38. Характеристика загальнодержавних позабюджетних фондів, що створені в Україні.
39. Недержавні фінансові фонди.
40. Фінанси підприємств як основа фінансової системи. Сутність та функції фінансів підприємств.
41. Основи організації фінансів підприємств.
42. Фінансові ресурси підприємств.
43. Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання в умовах сучасної системи оподаткування.
44. Сутність та склад фінансів домогосподарств.
45. Класифікація доходів та видатків домогосподарств.
46. Сутність, класифікація та принципи страхування.
47. Галузі страхування.
48. Страховий ринок.
49. Вторинний ринок (перестрахування і співстрахування).
50. Доходи та витрати страховика.
51. Сутність та функції фінансового ринку.
52. Суб’єкти фінансового ринку, їх класифікація та функції.
53. Інститути інфраструктури та професійні учасники як суб’єкти фінансового ринку.
54. Класифікація та характеристика основних інструментів фінансового ринку.
55. Структура фінансового ринку.
56. Кредитний ринок та ринок цінних паперів як основні складові фінансового ринку.
57. Сутність та основи організації фінансового менеджменту.
58. Державне управління фінансами в Україні.

59. Організація фінансового контролю в державі.
60. Сутність, функції та політика міжнародних фінансів.
61. Міжнародний фінансовий ринок та його структура.
62. Фінанси міжнародних організацій та інституцій.
63. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки.
64. Бюджетно-податкова безпека як складова фінансової безпеки держави.
65. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.
66. Основні аспекти фінансової системи Сполучених Штатів Америки.
67. Особливості функціонування фінансової системи Японії.
68. Основні положення побудови фінансової системи Великобританії, Німеччини та Франції.
69. Основи функціонування фінансової системи скандинавських країн.
70. Структура бюджету та принципи організації оподаткування Європейського Союзу.
71. Валютна інтеграція Європейського Союзу і перспективи розвитку фінансової системи ЄС.